

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВИПАДКІВ САМОГУБСТВ ЗА ДАНИМИ СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ Камоцький Б.В., Недоступ М.Ф.*

*Луганське обласне бюро судово-медичної експертизи; Луганський університет внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка**

Вступ. Самогубство як вчинок є наслідком поєднання впливу зовнішніх чинників та особистісної кризи людини, здорової або зумовленої розладами психіки. За даними ВООЗ самогубства в наш час стали однією з глобальних проблем світового співтовариства. Щорічно від них гине приблизно 1 млн. людей, а кількість осіб, які мали спробу покінчити із собою, досягає 6 млн. У більшості держав, які утворилися після розпаду СРСР, зберігається високий рівень кількості суїцидів – понад 20 випадків на 100 тис. населення, що ВООЗ кваліфікує як загрозливий стан здоров'я країни [1]. Проблема самогубства аналізується в численних дослідженнях вітчизняних і зарубіжних авторів [2,3,5]. За даними Російського Федерального науково-методичного центру суїцидології, у 2009 р. в Росії зафіксовано 26 самогубств на 100 тис. населення. Приблизно на такому рівні цей показник залишається і зараз. В Україні за останні десять років, згідно зі статистичними даними, щорічно кінчають життя самогубством близько 21 тис. осіб за абсолютним показником. Найвищий рівень смертності внаслідок самогубства спостерігається в промислово розвинутих регіонах, зокрема у Донбасі [4].

Мета та матеріал дослідження. Нами були проаналізовані випадки суїцидів за даними висновків судово-медичних експертиз, узятих з Луганського обласного бюро судово-медичної експертизи по факту смерті унаслідок самогубства за 2007-2009 рр. Було проведено порівняння кількісного, вікового, статевого складу суїцидентів, основних способів самогубства.

Результати досліджень. За результатами проведеного аналізу було встановлено, що за період з 2007 по 2009 рр. сукупна кількість суїцидів склала 257 випадків. Зокрема, у 2007 році було виявлено 77 суїцидентів, що склало 29,96% від загальної кількості випадків, у 2008 році зафіксовано 84 самогубства (32,68%) і, нарешті, у 2009 році – 96 (37,35%). Таким чином, кількість випадків суїцидів за звітний період значно збільшилась, практично на 20%.

Із загальної кількості суїцидів переважну більшість склали чоловіки 215 (83,66%). У 2007 році цей показник серед чоловіків дорівнював 68 випадкам (31,63%), у 2008 році становив 71 (33,02%), а в 2009 – 79 (36,74%).

У порівнянні з чоловіками, які закінчили своє життя самогубством, загальна частка таких жінок склала 16,34% (42 особи). Найбільша кількість суїциденток, майже половина, зафіксована у 2009 році (20 випадків – 47,62%), 13 випадків (13,95%) – у 2008 році, 9 (21,43%) – у 2009 році. Тобто, у порівнянні з 2007 роком кількість самогубств серед чоловіків у 2009 році зросла на 11,76%, а у жінок – на 122,22% (табл.1).

Важливим уявляється аналіз випадків самогубств за віковими групами (табл.2). При вивченні вікових особливостей суїцидентів звертає на себе увагу переважаюча кількість у віковій групі понад 55 років (116 випадків - 45,14%), а також у віці від 21 до 40 років (91 - 35,41%). Що до інших вікових груп, то у віковій групі від 41 до 55 років та у групі до 20 років цей показник дорівнював відповідно 43 випадки (16,73%) та 7 випадків (2,72%). У всіх вікових групах кількість випадків самогубств серед чоловіків у порівнянні з жінками значно переважає. Це співвідношення має максимальне значення у віці від 21 до 40 років (10:1). У інших вікових категоріях воно коливається в таких межах: в період від 41 до 55 років – 6:1, понад 55 років – 4:1. У віковій групі до 20 років цей розрив значно скорочується. Частка суїцидів серед жінок у цій віковій категорії у порівнянні з чоловіками досягає майже 43%. Загалом, спів ставляючи показники по окремим рокам, слід зазначити, що у трьох вікових групах, спостерігається послідовна тенденція до зростання кількості самогубств як серед чоловіків так і жінок. У той час як у віковій групі від 41 до 55 років помітне щорічне зниження цього показника.

Суттєве медико-соціальне значення при дослідженні випадків самогубства має виявлення взаємозв'язку з перебуванням суїцидента у стані алкогольного сп'яніння (табл.1). З 257 досліджених суїцидентів на наявність алкоголю за період з 2007 по 2009 роки у 194 (75,49%) з них був виявлений в організмі етиловий спирт. Тобто 2/3 самогубств були скоєні суїцидентами у стані алкогольного сп'яніння. У 2007 році частка самогубств у стані алкогольного сп'яніння складала 58 (75,32%) випадків, у 2008 році цей показник дорівнював 65 (77,38%) випадкам, а в 2009 році – 71 (майже 74%).

Таблиця 1. Кількісний та статевий склад суїцидентів та їх частка у стані алкогольного сп'яніння

Рік	Всього	Чоловіки	Жінки	Наявність алкоголю
2007	77 (29,96%)	68 (88,31%)	9 (11,69%)	58 (75,32%)
2008	84 (32,68%)	71 (84,52%)	13 (15,48%)	65 (77,38%)
2009	96 (37,35%)	76 (79,17%)	20 (20,83%)	71 (73,95%)
Всього	257	215 (83,66%)	42 (16,34%)	194 (75,49%)

Таблиця 2. Віковий склад суїцидентів

Віковий період, роки	Всього	2007	2008	2009	Чоловіки	Жінки
до 20 років	7 (2,72%)		1 (14,28%)	6 (85,71%)	4 (57,14%)	3 (42,86%)
від 21 до 40	91 (35,41%)	27 (29,67%)	34 (37,36%)	30 (32,97%)	83 (91,21%)	8 (8,80%)
від 41 до 55	43 (16,73%)	16 (37,21%)	14 (32,56%)	13 (30,23%)	37 (86,05%)	6 (13,95%)
понад 55 років	116 (45,14%)	34 (29,31%)	37 (31,90%)	47 (40,51%)	91 (78,45%)	25 (21,55%)

Що стосується причин, то суїциденти йдуть із життя різними способами (табл.3). Аналіз підтвердив, що основним способом суїциду є підвищення 196 випадків (76,26%), в т.ч. чоловіки – 166 (84,69%) та жінки - 30 (15,31%) Серед інших причин випадків самогубств необхідно назвати

такі як падіння з висоти 25 (9,73%), ушкодження гострими предметами - 13 (5,06%), за допомогою вогнепальної зброї – 9 (3,5%), отруєння - 8 (3,11%), смерть внаслідок опіків - 4 випадки (1,56%), а також утоплення - 2 (0,78%)(табл.3).

Таблиця 3. Розподіл причин смерті серед суїцидентів

№ з/п	Причина смерті	Кількість		
		Всього	Чоловіки	Жінки
1.	Повішення	196 (76,26%)	166 (84,69%)	30 (15,31%)
2.	Падіння з висоти	25 (9,73%)	22 (88%)	13 (12%)
3.	Ушкодження гострими предметами	13 (5,06%)	12 (92,31%)	1 (7,69%)
4.	Вогнепальне поранення	9 (3,5%)	9 (100%)	0
5.	Отруєння	8 (3,11%)	2 (25%)	6 (75%)
6.	Від опіків	4 (1,56%)	2 (50%)	2 (50%)
7.	Утоплення	2 (0,78%)	2 (100%)	0

Висновки. Таким чином, проведений аналіз підтвердив тенденцію до збільшення кількості суїцидів. Із загальної кількості суїцидів переважно більшість склали чоловіки. Виявлена прогресуюча тенденція до збільшення частки самогубств серед жінок. Найбільша кількість самогубств виявлена у

віковій групі понад 55 років та від 21 до 40 років. Дві третини самогубств були скоєні суїцидентами у стані алкогольного сп'яніння. Аналіз підтвердив, що основним способом суїциду є підвищення. Систематичний аналіз випадків самогубств буде сприяти розробці ефективних заходів їх профілактики.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мировая статистика здравоохранения. Доклад о ситуации в мире: пер. с англ. - Женева: ВОЗ, 2010.
2. **Медведєв В.С.** Суїцид та професійна деформація працівників органів внутрішніх справ // Психологія суїцидальної поведінки: Діагностика, корекція, профілактика: Зб. наук. пр. / За заг. ред. С.І. Яковенка. – К.: РВВ КІВС, 2000.
3. **Молин Ю.А.** Судебно-медицинская экспертиза повешения. - СПб.: Мир и семья, 1996. — 336 с.
4. Психологія суїциду: Посібник / За ред. **В.П. Москальця**. – К.: Академвидав, 2004. – 288 с.
5. **Шустов Д.И.** Аутоагресія, суїцид и алкоголізм. - М.: Когито-Центр, 2005. - 214 с.

Камоцький Б.В., Недоступ Н.Ф. Сравнительный анализ случаев самоубийств по данным судебно-медицинской экспертизы // Український медичний альманах. – 2011. – Том 14, № 6. – С. 90-91.

Проведен сравнительный анализ случаев самоубийств за 2007-2009 гг. по данным судебно-медицинской экспертизы. Отмечена опасная тенденция к увеличению их количества. Почти три четверти суицидентов находились в состоянии алкогольного опьянения. Полученные данные позволяют выделить наиболее важные сопутствующие медико-социальные факторы, что будет способствовать разработке эффективных мер профилактики самоубийств.

Ключевые слова: анализ, суицид, судебно-медицинская экспертиза.

Камоцький Б.В., Недоступ М.Ф. Порівняльний аналіз випадків самогубств за даними судово-медичної експертизи // Український медичний альманах. - 2011. - Том 14, № 6. - С. 90-91.

Проведений порівняльний аналіз випадків самогубств за 2007-2009 рр. за даними судово-медичної експертизи. Відмічена небезпечна тенденція до збільшення їх кількості. Майже три чверті суїцидентів знаходилися в стані алкогольного сп'яніння. Отримані дані дозволяють виділити найбільш важливі супутні медико-соціальні чинники, що сприятиме розробці ефективних заходів профілактики самогубств.

Ключові слова: аналіз, суїцид, судово-медична експертиза.

Kamotskij B.V., Nedostup N.F. The comparative analysis of suicide cases according to the date of forensic evidence // Український медичний альманах. – 2011. – Том 14, № 6. – С. 90-91.

The analysis of suicide cases committed during 2007–2009 was made according to data of forensic evidence. A dangerous tendency to increase of their quantity is notiuud. Nearly a halt of the suicides were committed by un-employed and drunken people. Data quired tet us define the most important medical and social factors of this type of crimes. It will help to develop effective measures of suicide prevention.

Key words: analysis, suicide, forensic evidence.

Надійшла 20.09.2011 р.
Рецензент: проф. В.І.Лузін